

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.
A somogymegyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

Megjelen a lap legalább egy ivon január hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr — Minden előfizető a tulajdonos kölesön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett föl áron használhatja. — Nyiltör egy Potit sorért 10 kr. — Hirdetők hat hasábos Potit sorért 1-ör 7 kr, 2-ör 6 kr. és minden további beiktatásért 5 kr. s bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Gazdasági rövid értekezés.

— Pályamű. —
(Folyt)

VIII. forgású váltórendszer 600 hold rónaföldön.

Év- szám.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
1866.	Télen egész trágya, tavaszkor káposzt. Zabvetés, aratás, búkköny két szánt. buza-vetés.	Zabvetés, aratás, őszig legelő.	Rozs-aratás, őszig legelő, ősi szántásban.	Tengeri répa vagy burgonya 1. szántásban, rozs-vetés.	Heréből egy kaszálás, legelő őszig.	Lóheréből két jó kaszálás.	Árpa-aratás, lóheréből egy-két kasz.	Buza-aratás, két szántásban, ősi árpa-vetés és rá tavasszal lóher-vet.
1867.	mint a 8.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 2.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.
1868.	mint a 7.	mint a 8.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.
1869.	mint a 6.	mint a 7.	mint a 8.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.
1870.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint a 8.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.
1871.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint a 8.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.
1872.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint a 8.	mint az 1.	mint a 2.
1873.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint a 8.	mint az 1.

Itt takarmányom van elég; de elvesztettem 132 hold rehozét, mely a gazdának a legtöbb pénzt adja akkor, mikor másból épen nincs jövedelme. — Elvesztettem 66 hold buzavetést, mely habár 1 vagy 2 szántásba vettett legyen is, mégis szép sommával tölti meg a kúmban is mindig pénzért, fizetésért zaklatott gazdának zsebet; azért bár ide tettem, hogy így is lehet takarmányra szert tenni, mégis az első 9 nyomású forgást ajánlom, e 8-as helyett. Hiszen a rehozó eladásnál jogunkban áll pár ezer olaj-pogácsát visszakerülni. Répánk van, polyvánk van, szalmából szecskát vágatunk, s barmainkat vesztéség nélkül becsillotesen kiteleltethetjük.

Nézzünk szét a bereknivelés körül.

Mint fennebb említém, felső rótege humus; s ugyanazért a kövérség miatt az apró gabona-termésre igen alkalmatlan. Akármily ritkán legyen is vetve, a folyóvíz lehuza a kövér gabonát és szem nélkül vagy igen hitvány szemmel fogadja a kaszás csapását; elveszett a munka vetőmag füstbe, mert a gazda nagy reménye; és épen ennek következtén

használtatik folytonosan tengeri termésre.

Igértem beváltandó; elmondom, mit tettem ilyen berkemmel.

Az 1863-dik év tavaszán rendelkezőnek lovék kinevezve: először egy 60 holdas berken a következő próbát. Ugyan is:

A hat láb magas tengeri szárról, a 3-4 láb magas poró és farkas fog közül kiszedtem a középtermésű tengerit s okkor az urasági 90 db. gulya, 70 db. cselédmarha mellé odavállaltam a falubeli — körül belül — 100 dbból álló esordát, darabonként két napezámért, s ezekkel részint locsítottam, részint türettem és gázoltattam annyira, hogy nov. első hetében letudtam szántatni, s elvettem a mindenki előtt ismeretes — a buzaközt lenni, s nedves időjárással díszelni szokott vadóczozal. Itt oda számítottam, hogy mindennemű gaz, farkas fog, paró stb. kikelvén zölden letakarodik és vége lesz még a fajának is. És sikerült. — Az első kaszálást 70 ökröm, 10 koszi lovam nem volt képes zölden elemészteni, káptam még 40 urasági béres szekérrel olyan szénát, a melyet egy gaz fajból épen nem vártam. A má-

sodik kaszálás az első minden tekintetben fölülmulta: 1-ször sűrűbb, 2-ször tisztább volt, ezt ismét zölden etetem fojo hányásáig: okkor lokaszaltatván, 30 szekér szénát tettem padlásra az urasági lovak számára. A 3-ik hajtás, mely az esős idő következtén szintén fél láb magasra nőhetett, ökreimnek egy pár hétig, gulyámnak hólesésig kitűnő legelőt adott.

A 2-dik évben kora tavasszal felszántattam, s elvettem sárga rehozéval és roményt meghaladó aratást mutattam be uraságomnak. — Ezután elkészítettem káposzta rehozé alá, elvettem felit sorban, felit szórva.

Itt noha sorban vetett rehozé a kapálás, töltés következtén sokkal több erőt vett igénybe, mind a mellett a barázdákon a napsugár jobban áthatván, hamarabb kiszáradt, és sokkal roszabbul fizetett, mint a szórva vetett: ebből megláttam, hogy a tág berek földbe előnyösebb a rehozét szórva vetni; egy szóval tisztításra törekedtem, s ezélt értom: mert a földet gyomtól, vad kövérségtől megfosztottam és rá következő télen istálló trágyával félig-meddig megtrágyáztam, az itt következő 7 nyomású váltórendszert állítottam föl rajta:

VII. nyomású váltórendszer berekföldön.

Év- szám.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1866.	Téli trágya, tengeri vetés, és szedés után egy szántásban buza-vetés.	Vadócza kaszálás kétszer, és ősi legelő.	Zab-vetés és aratás, kora ősi szántásban vadócza-vetés.	Rozs-aratás, legelő őszig, ősi egy szánt.	Tavaszi egy szántásban, árpavetés, aratás, utána két szántásban rozs-vetés.	Rehozó-aratás, utána egy szántásban, sárga rehozó-vetés, aratás, ősi 1 szántásban.	Buza-arat., két szántásban, káposzta v. rehozó-vetés.
1867.	mint a 7.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.
1868.	mint a 6.	mint a 7.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.
1869.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.
1870.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.
1871.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint az 1.	mint a 2.
1872.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint a 7.	mint az 1.

Az itt leirt nyomáson az tűnik az olvasó gazdának szemébe először is: humusra trágya. Igen is trágya. És mondom a jelisével: „Boldogok, kik más kárán tanulhatnak.”

Én nem mondom, hogy gazdálkodásom kezdetén egyszer sem tettem kárt uramnak; de mit próbáltam, azt mindig kicsinyben és uraságom beegyezésével tettem. És ha kár volt: azt más évben törekedtem többszörösen visszacséves helyrehozni. De kérdezzük csak jelesbb gazdáinkat, gépészeinket, orvosainkat, mesterembereinket, kikről külön és egyenként nagy dicséretet mond a közvélemény: született-e valamelyik a most kitűnő állapotban? Nem! — egyik sem; mindegyik a maga költségén és kárán tapasztalván, lehetett oly kitűnő, milyennek most a közvélemény ismeri. És ha mi most ezektől valamit tanulunk; nem mondhatjuk-e magunkat méltán boldogoknak.

(Folytatjuk.)

Vázlat a haszonbérlet kérdése vonatkozólag.

(Végo.)

Miként a közeli multban több helyem láttuk, hogy még az ordások is alkalmas tárgyaknak találtattak a bérletre, nem igényel és bővebb magyarázatot, minthogy az olyanok előtt az ordásokon és erdőművelés létező tudományos ismereteik tágas körén kívül esett, vagy nem lehet egyébbnek, mint minden fanóvénnyel és erdei fogalmat megvető bérbeadási észrevesselt olasztásnak időtlen vagy nyomorult szüleménye. Mert egy csak némileg is kiképzett ordász, ily eszelvényt jó lelkiismerettel helyesnek a mily kövéség fog nevezhetni, ép oly kövéség lehet az tartós. De sőt a természetes érzékelés vétezik az ember, midőn a zsarnok köny és rombolás fejezőjét oly tárgyra alkalmazza, melyon ember és természet évszázadokig fáradozott, nem is szólva az erdei pusztítások időjárás és nemzetgazdasági roppant befolyásairól...

Epen nincs szándékunk általánosán — minden bérbe nem adott birtok kezelésének pártját fogni; mert ezek hiányai vagy arnyoldalai is, különösen nagy és complicit gazdaságokból leggye észrevehetők; hanem csak azt igyekszünk megmutatni, hogy a mostani bérrendszert nemcsak hogy semmi hasznót nem hoz, hanem a mellett sok bajt is idéz elő, melyeket az illetők el nem bírhatnak, annál kövesebbé folajthetnek.

Töljessen elfogadjuk azon nézetet, miszerint van a haszonbérletnek egy oly okozó és tapasztalati módja, mely képes lenne a földbirtokosnak a lehető legnagyobb éri jövedelmet biztosítani. És amár nem tagadhatni, hogy némely esetben több évig kitartó erélyességgel folytatott észszerű magányvagy tisztá kezelés mellett még nagyobb kiterjedésű birtoknál is képesek szép eredményt felmutatni; mégsem vehetjük meg azon nézetet, miszerint észszerű és helyesen alkalmazott haszonbérrendszert a birtokosnak nagyobb biztosítékot nyújtana, mint a birtokát saját költségén kezelő vagy kezelte; mivel ez esetben minden előmonotel és siker eredmény kövesebbé tövékony kormányzók működésétől függ; míg ellenben egy osztály a valóban értelmes és jól kiképzett haszonbérletnek nagyobb biztosságot nyújthatna e tekintetben. De sajnálattal kell megvallanunk, hogy ily osztályu bérlők nem találko-

1562/1865 2-3 HIRDETMÉNY.

Bisica György salgóvári lakos hitelezőinek összehívása. Somogy megye polg. törvényesége mint telekkönyvi hatóság...

ARVERÉSI HIRDETMÉNY. Somogy megye polg. törvényesége mint telekkönyvi hatóság...

HIRDETMÉNY. Hunkár István hitelezőinek összehívása. Somogy megye polgári törvényesége mint telekkönyvi hatóság...

Egyszeresind felhívataknak mind azok, kik a kijelölt birtokhoz igényt tartanak, azt a fennebbi határidőig ide bejelenteni siessenek.

Kaposvár szept. hó 18. 1865. Somogy megye törvényesége mint telekkönyvi hatóság.

HIRDETMÉNY. Proits Mátyás hitelezőinek összehívása. Somogy megye polg. törvényesége mint telekkönyvi hatóság...

ARVERÉSI hirdetmény. Somogy megye polg. törvényesége mint telekkönyvi hatóság...

a) Zala-megyében Csáktornyán Doák József, kereskedő urnál. Devecser, Stauer József, kereskedő urnál.

b) Somgy-megyében Nagy-Atádon Frindländer Salam., vaskorok. urnál. Barcon Kremzír Károly, kereskedő urnál.

c) Baranya-megye. Dárda Kohn Moritz kereskedő urnál. Rác Kazárón Grosch János kereskedő urnál.

d) Tolna-megye. Báltaszékon Luszt Fülöp, kereskedő urnál. Bonyhádon Engel Sám. G. kereskedő urnál.

osetben, midőn nagyobb községek együtt biztosítanak, tetemes engedményt nyújt, — minőt, önkint érthetőleg, egyes biztosításoknál nem nyújthat. Így valamennyi tagnak külön-külön fizetett illetéke, együtt vévo jóval többre megy, mint mikor az egész község — mint ilyen — biztosít.

Még egy pontot kell itt röviden emlitenünk, mely ugyancsak, mint az összesre alkalmazható. Sok oldalról azzal állnak elő, hogy most nem kell biztosítani, mivel a pillanatban csekélyebb a veszély, mint rövid idővel ezélt.

Hirdetmény.

Alázattal hátorkodom a nagyérdemű közönséget értesíteni arról, hogy Kaposvárott Közvetítő Irodát (Comanditte) nyitottam és ottan úgy mint helyben mindenféle nyerstermény és gyapju megrendelésének elvállalásával foglalkozom...

Hirdetmény.

- Kucskovics Károly ur költsei kertjében több ezerre menő keserű moudola alan, okba nemesített őszl baraczk-fák eladandók; névszerint: 1. Magdalono rouge. 2. Belle de Beaucair. 3. Pesch Noble. 4. de la Joufaint. 5. Föherczeg János. 6. Mignono veluto la gross. 7. Royal jaun. 8. Flas Pouche of China. 9. d'Italie lo gross. 10. Nectarin blanch. 11. Bellegarde. 12. Nobless. 13. Parie blanch. 14. Purpre hativ. 15. tardiv. 16. Royal (Burdine). 17. Kinsington. 18. Rüdiger Starenberg. 19. Szobieszky. 20. Jeton de Venut. 21. Violet hativ. 22. tardiv. 23. Ccheorus de Fromon. 24. Acton Scott. 25. Admirable. 26. Schmiedborger korai. 27. L'Albergo jaun. 28. Crd. Fürstenberg. 29. Eugen v. Savoyen. 30. General Laudon. 31. La gross Mignono. 32. Reymücker. 33. Parie Monstrex. 34. Magdalona fehér. 35. Brugnol violet grand. 36. Nectarin verd. 37. tardiv. kopass. 38. purpro.)

Minden darab ára becsomagolva és a szántódi állomásig szállítva és névvel ellátva 25 kr. osztr. értékben, név nélkül 20 kr. Alulírottak van szerencsésje t. ez. közönséget figyelmeztetni, hogy a fennnevezett fák közönséges agyagos földben neveltettek és így bármint helyen is disznói fognak, továbbá hogy mivel csak 1 évesek, azért lehetséges ily olcsó árért adni, de mivel szép erős hajtásuk van, előnyvel bírnak a több-éves fák felett, mert azáltal ültetést jobban elszenevedik.

Hirdetmény.

A budai cs. kir. katonai ruházati bizottmány-nak f. 6. oktober 14-én 3345. sz. a. kelt közlése szerint, a használaton kívül helyezett, használható és nem használható nyereg-bőrök eladására, Budán f. 6. november 2-án nyilvános árverés fog tartatni, a mi ezzel az árverezni kívánók érdekében közzé tétetik.

A kereskedelmi és iparkamara.

„APIS” állatbiztosító-bank-Osztrák-honra Bécsben tagjainak kölcsönösségére alapítva. A társulat biztosít: Szarvasmarhát, lovakat, öszvéreket és szamarakat minden veszteség ellen, melyek a) bárminté dögvész, b) egyes (sporadische) nyavalyák, c) rögtöni balesetektől származnak. Minden részletes tudósítás adására, vagy biztosítási szerződéses eszközösre ajánlkozik a nagy-kanizsai főképviseleség. Iroda: Róuteza 414-dik szám. a. LEINNER & NEUBERGER ügynökök. Nemkülönb a következő ügynökségeknel biztosíthatni: Wajdits József kindó, lap- és nyomda tulajdonos Nagy-Kanizsán.

Az állatbiztosítás és a község.

(A „Neue Freie Presse“ 1865-ki május 2-ki 241. számú esti lapjában megjelent cikk alapján.) Az csak most behozott állatbiztosítás, kifogáson kívül oly nagy társadalmi fontossággal bír, s oly nyomatékos tényezője az összes-nemzeti-jólétnek valamely népnél, s különösen a mely csakugyan teljes joggal tulajdonilag földműves országnak nevezhető: miszerint nem lehet e tárgyat elég gyakran érinteni, s annak egyes pontjaira a figyelmet felhívni. Jelenleg is egyik pont az, mely kiváló figyelmünkre méltónak látszik. Ugyan is: a statisztikai adatok s gyakorlati tapasztalatok teljes hiánya mellett, egy szilárdan működő állatbiztosítási egyesület igazgató tanácsa csupán meglehetősen magas díjak kiszabására van kényszerítve, nehogy később pótló fizetések behajtására legyen szorulva. Mi itt a kölcsönösség biztosító intézeteket tartjuk szem előtt, mint melyek jelenleg nálunk egyedül működnek. Az előre látó szomos ember mind a melletti a biztosítást megköti épen azért, hogy mindenestre védve legyen, s annál is inkább, minthogy a kölcsönösség elvénél fogva, a netaláni nyeresmény a biztosító javára is válik. De a nagyobb rész, különösen pedig a kisebb gazdák — még sem bírják a díjmennyiséget ki teremteni; másoknál a felvételi költségek, stb. korúlnak nagy áldozatba: röviden az oly szükséges és áldásos intézet talán még hosszabb időt igényelend, míg általánosan el leond terjedve. És ezen akadályok nem lényegesek, vagy is nem ezen biztosítási ág lényegén alapuló természetűek, hanem tisztán mellékesek, ugymint a pillanatnyi pénzszerultségban, s más ily eseményekben gyökörözök, melyeknek az egyén sokkal inkább ki van téve, mint a községnek. De egy hasznosnak elismert dolgot — nézetünk szerint — nem kell sokáig húzni, halasztani, sőt minden egyénnek kötelessége oda törekedni, hogy az közzé váljék, s úgy hisszük, miszerint ehhez való eszközt lehetne találni, csak hogy az illető községek, tulajdonkép a községi előjárók maguk vegyék az ügyet kezükbe, s munkáljanak egyesült erővel a közjóra. Ugyanis, ha valamelyik biztosító intézet egy egész testület belép, akkor tagjainak tetemes díjmérséklés engedtetik. Epen ez történik a tűzbiztosításoknál is, hogy ha terjedelmesebb s több épületek stb. egy összefüggésben biztosítatnak. És ez tökéletes igazság is, mert a biztosító társulat általában tetemes összeget kímél meg, ügynöki díjakban, netaláni felvételi költségekben; kár esetében sokkal könnyebb átdözetet, s ez által egyszerűbb ellenőrködést is nyer s a t., röviden, oly előnye származnak a társulatnak, melyeknél fogva a biztosító társulatnak a szokott rendes illetékekből nem épen lényegtelen mennyiséget engedhet el. Nézetünk szerint egészen hasonló esethek kellene az állatbiztosításnál is előtbe lépni. A mint a tűz- és életbiztosításnál nagyobb testületek stb. szivesen csatlakoznak egy társulathoz, s az által lényegeseb eredményre jutottak, épen hisszük mi, hogy ily eljárás az állatbiztosításnál is lehetséges, és itt épen a községek azok, melyeknek az az első lépés megtételét javasolnánk. Így — p. o. tudva van, miszerint az „APIS” című állatbiztosítási egyesület

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.

A somogymegyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

Megjelen a lap legalább egy íven január hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos kölesön könyvtárát az oddigi fennálló feltételek mellett fél áron használhatja. — Nyitott egy Pott sorért 10 kr. — Hirdetések hat hasábos Pott sorért 1-ór 7 kr., 2-ór 6 kr. és minden további bolttatásért 5 kr. a bolyogdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj a lap kezelését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Somogyról.

(Nem Somogyból.)

Jeligo: Körtyét, aludt.

Ismerlek benneteket; de ti nem ismertek engem. Nem tartoztam sem a dandy- sem a paraszt párthoz, nem álltam hordókon híres tisztujtásaitokon, melyek egy Csapodyt tönkre juttattak; nem hajigáltam tégladarabokat követválasztásaitokon, melyek hat jó votumot s két híres beszédet eredményeztek az, 1861-diki országgyűlésre; híresot arról, hogy az egyiket érdeme szerint megtapsolták, a másikat érdemén felül, megpisszegették. Mind a fényes és homályos mozgalminktól én távol tartottam magam; kivültek, vagy, hogy jobban dícsérjem magam, felettetek álltam. Mándártávtalból néztelek s nézlek mindig benneteket. Ez álláspontomból, melyet sokért fel nem adnék, a fejetek tetejére látok, s azon keresztül sziveitek kamráiba, melyek apró titkait csendesen mosolygom, de ha oly piquant író volnék is, minő jámbor vagyok, ki nem feosegném még egy macskazeneért sem.

Ionét a magasból nézve alá, az ember csak egy nagy tömeget lát, melyek bennük mozgása, s örökös forrongása messzire nem, vagy csak alig látszik el s a nézést érintetlen hagyja.

Valamint földteként egészben gömbölyű formájú a felszínéről égnek meredő legmagasabb hegycsúcsok sem vehetik el, — úgy az emberek nagyobb, kisebb tömbje s így Kupa ivadékainak tömege is, a sziklatömböként kiálló egyes kitünőségek dacára, bizonyos általános vonásokat mutat, melyeknek aztán ha akár vonzó, akár visszatetsző voltukat akarjuk jellemezni, kénytelenek vagyunk hozzátenni azt a jó olausulát: kivéve a kiveendőket.

Milyen ez a Somogymegye közönsége? Művelt? — kivéve a kiveendőket. Nyers? kivéve a kiveendőket. Lelkes, hazafias minden szépre, jóra hajlandó, ha felbuzdítják; aldozatkész, ha ritkán zaklatják; pártolja az iradalmat, ha nem menekülhet el tőle; szereti a hegedűszót és ozimbalmot, jobban mint a ozifra beszédet és a higgadt disoussiót; szereti a drága buzát és az olcsó hazafiságot; gyűlöli a németet és a fertálmagnásokat: mind — kivéve a mint mondám a kiveendőket! *)

Egy azonban van, vagy tán kettő is, a mibe kiveendők nincsenek, ha csak nem — kivéendők. Egyik: a nemzet jogaihoz törvényes önállása s az alkotmányhoz soha nem ingadozó, feltétlen ragaszkodása; másik: saját önállóságára, minden idegen — az az, más megyének netalán arrogált felsőbbbsége ellenébeni, sber feltékenysége. E kettő ellen, a ki vétens, csak hamar ingadozni érezné lábai alatt a földet.

*) Nagyon erősen itélem Somogymegye közönségéről, mely a legszigorubb napokban is bebizonyította nemzet ügyeink iránti lelkesültségét. Maradandó emlékekét alkotmányosságának többek közt a Borsenyi-azobor; kaposvári gymnasium. Szerk.

Igy níl! Ez alkotmányosságunk szépen előre bocsátva, már most részletekre mehetnénk; próbáljuk meg azt minden mephistói viszketezség nélkül.

E kis országnak voltaképp csak egy alpece van, melynek csúcsa az országos hiresség magasabb régióiba emelkedik s az európai polgárosultság színvonalát megéri. Neve a megye nevének kezdő betűivel, — nomen pro omino — összevág. miért is némelyek egy kis tulzással, Somogy-megyét Somssich-megyének nevezgették, úgy mint Bács-megyét — ha jól tudom, — Rudis megyének.

Somssich Pál neve már az államférfiak és szónokok könyvébe tartozott, a mikor Széchenyi legelőszőr Kossuth ellen fellépett. Az óriások o küzdölmé edzé az ifjabb erőket; de lélekerő kelle hozzá, hogy egy független önálló jellem pártédeknek élébe-téve a házat, azon időben conservativnek = pecsovicnak vallja magát. S midőn elrobogott a forradalom árja, Somssich volt egyik első, a ki fölemelte s magasán lobogtatta a létezőt jog zászlóját, mely alatt ma is, most már szintannyi sikerrel mint dícsőséggel látjuk öt kűzdeni.

Ily alak talán jól bele sem fér a megyei élet szűk keretébe? De igen! Zalamegye oda adta Deákot az országnak; Somogy megtartotta — eddigelé — magának Somssichot. A megyei élet iránti előszeretetésél fogva, — mely öt b. Eötvös Józsefnek mintegy természetes antipódjává teszi, — úgy bele éli, szövi magát a megyei, sőt gyakran legapróbb helyi érdekekbe s viszonyokba; úgy feltudja apró pénzre váltani szellemi erejének s szeretetreméltóságának ezres és százas banknótáit, úgy rá tud vigyázni hitelesítéskor a közgyűlés jegyzőkönyvére, melyben mindig talál korrigálni valót, úgy nem untatják őket a megyei albizottmányok aprólékos ügyét, úgy nem émelítik a falusi táblabírák bókjai; mikkel uton-utfélen elhalmoztatik; hogy az ember valóban nem tudja: az országos embert csodálja-e benne inkább, vagy a megyeit?

Ha volna-e megyének egy embrio — Nagy Sándora, (nem mondom, hogy — van) keserű könnyekre kellene fakadnia o mindent magához ragadó, reá semmit sem hagyó macedoni Fülöp nagyravágyása *) felett. Kell-e Somogynak vasut? O megosinálta. Gazdasági egyesület? O indítványozta. Borszonyinek emlék? Felállította. Kaposvá gymnasium? O felépítette. Felirat a Fejedelemehez? O megírta. S o műve az azon időbeli megyei feliratok közt ha nem az első, úgy a második eminentiát kétségkívül kiérdemelte. Kell tisztujtás? O elrendezi. Népbank? Létrehozza. Közérdekű indítvány? Megteszi. Jogfentartó ovás? Formulázza. Szigetvári százados emlék? általa meglesz.

Szóval: ez embernek egész élete nagyban az országával, kicsiben a megyéével

*) Tán buzgalma.

Szerk.

úgy egybeforrva, összenöve van, mint az ikermagzatoké: no próbálja senki egymástól elválasztani.

Ellanói lébe-húba duzzognak s mutatnak fűgét zrebbe; de bezzeg ellalgtanak, bezzeg fellelkesülnek, bezzeg mindent elfelednek, s mint a fénforgó napi kérdéshez, horatiusi „oro rotundo“-val angol alpossággal, magyar velősséggel hozzá szólani kezd, s elmond mindent, a mit kiki rejtett s megfejt sokat, a mit sok nem értett, s könnyűlvé teszi egyszerre, a mi oly nehéznek látszott. Van aztán éljen és taps, felkőszöntő és síklyás zene. Van neve után — egy punctum és egy hosszú pauza!

TIMON*)

Sichy Deák

Gazdasági rövid értekezés.

— PÁLYAMÉ. —
(Folyt.)

Továbbá szemébe tűnik ugyan ezen táblán: egy évben kétszer repozet-aratás.

Ez történt dolog. Én hiszem, hogy ha munkáskám szerencsés lehetne özölját érni: találkoznék olvasó, ki o próbámat látta; sőt ha csak a helyet megnevezhetném is: akádnának, kik a nagy szenatermeszők, s két repozetaratásnak szemtanúi voltak.

Végre talán szemet szur, hogy a buza egy, az árpa, rozs két szántásba vette. De ez így van; ez megpróbált igazság; s tapasztalat utáni állítás hogy a berek, mihelyt pihen, s kétszer szántatik: azonnal megdől és szalmával fizet.

Itt nekem van egy megjegyzésem, midáltal a tiszt. gazdaközönséget figyelmeztetem, hogy a bemutatott vetésforgást, a megelőző termények előtt igénybe ne vegye; különben sokat akarván, semmit nyereud.

Elmondván a Berekföldön próba után tett és szerzett tapasztalataimat, elmondom azt is: mit szoktam tenni a homokkal.

A homoknál ép úgy, mint más földnél, szem előtt tartom az általa inkább kedvelt növényfajt.

De hát mit kedvel a homok leginkább? kedveli főképp a rozsot, zabot, burgonyát, álturi a tengerit; azért a homokos talajon 4-es vetés forgást állitok fel.

De hát kinek osupa homokja van, az buzát ne termessen-e?

Igen is ne — mindaddig, mig buza-földet az alább irt módon nem készít; addig adjon el rozsot, zabot, burgonyát, tengerit és vegyen helyette buzát vagy lisztet.

De hát mi módon készíthet buza-földet?

Következőleg: Ha van határában agyagos talaj, legyen az réton vagy legelőn: hordassa le annak asinét egy ásó nyomra: s azzal teríttesse homok-

*) Nagyra becsüljük megemlékezésedet. Ha ily kitűnő erk támogatnak bennünket, úgy nincs mit félünk a jövőtől. Szerk.

földjét oly vastagon, hogy legalább 3 hüvelyk föld lepje el a homok földet; — és viszont: a homokot hordja az agyagra ép oly vastagon; ekkor trágyázza meg istálló trágyával jól, és szántsa fel 3-szor: — kész a buza-föld.

Ezt egy tolnamegyei földbirtokos ur kárán tanultam; mert szemmel láttam, hogy mennyi pénzti, fáradságot pazarolt fel, mikorra földjei egyenlőn buza és repozetarműkké lettek. Ekkor beosztá 6 osztályra vagy nyomásra és termelt neki takarmánya, buza, tengeri, rozs árpa, zabja úgy annyira, hogy a mely homokot 1835 ki tagosztályllyal 3-dik osztályban kapott: azt a földbecalési bizottmány 1841-ki évben többnyire az 1-ső osztályba vott.

A homokföld felosztása 4. forgásra.

ÉV-SZÁM.	1.	2.	3.	4.
1866.	Földszalm. trágy, burgonya; ut. 1 szántás-ban, rozs-vetés.	Zabvetés és aratás, szizig lo-gelős.	Tengeri vetés, sze-dés, 6-szi szántásb.	Rozs-aratás szizig legelő.
1867.	mint a 4.	mint az 1.	mint a 2.	mint a 3.
1868.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 1.	mint a 2.
1869.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 1.

ÉV-SZÁM.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1871.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint a 5.	mint a 6.	mint az 1.
1870.	mint a 3.	mint a 4.	mint az 1.	mint az 2.	mint az 3.	mint az 4.
1869.	mint a 4.	mint az 5.	mint a 6.	mint az 1.	mint az 2.	mint az 3.
1868.	mint az 5.	mint az 6.	mint az 1.	mint az 2.	mint az 3.	mint az 4.
1867.	mint a 6.	mint az 1.	mint az 2.	mint az 3.	mint az 4.	mint az 5.
1866.	Téli trágya, rozs vetés, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős.	Zabvetés, ar-aratás, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős.	Árpa-vetés, legelő szizig lo-gelős, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős.	Rozs-aratás, legelő szizig lo-gelős, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős.	Tengeri vetés, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős.	Borzarvás, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős, szizig lo-gelős.

A h-föld megjavítatván, 6-os nyomásra osztatik.

A felvett megye fekvését illetőleg említést tevénk dombosabb fekvésű földjeiről. Az ezokoni gazdálkodás a körülményektől függ, ha t. i. majorom és gazdasági épületeim, szintén dombon fektűznek egy, hogy a trágyázás nem történik a jószág kinzásával és rovására: akkor itt a rendszer nyomásu 6-os vetés forgást vezettem. Ha pedig rendkívüli dombok, hogy

csak épen a jószág kinzásával, és rovására tudnék valamit előteremteni: helyben hagyom Kovács Antal gazdátársunk „Képes Újság”-ban tervezett hegyi forgását; melyet idemátsol vaalább közlök.

Oly helyeken, hol a jószág kinzásával nem történik a trágyázás 6-os nyomásu vetés forgás.

Év-szám.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
1871.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint a 5.	mint a 6.	mint a 1.
1870.	mint a 3.	mint a 4.	mint a 5.	mint a 6.	mint a 1.	mint a 2.
1869.	mint a 4.	mint a 5.	mint a 6.	mint a 1.	mint a 2.	mint a 3.
1868.	mint a 5.	mint a 6.	mint a 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.
1867.	mint a 6.	mint a 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint a 5.
1866.	mint a 1.	mint a 2.	mint a 3.	mint a 4.	mint a 5.	mint a 6.

VI. forgásu vetés forgás.

háznaknak oly gazdákat adni, kik fel-találják a földi kinosokot, megismerik annak értékét a tapintattal, teljes kiképzett művelési közszel megismerik azt föld-birtokosainknak, hogy anyagi jobblottuk minél magasabbra emeljék; van-e tehát valaki, ki ily ocsosomót ne üdvözölne örömmel s kit, ezennel bemutatok, mint „Keszthelyi országos gazdasági és erdőszeti tanintézet,” mely intézet folyó hó 1-én szenteltetett fel, és tervei a derék gazdasági tudomány után vágyó ifjaknak, kik az ország minden részéből ide érkezének, megnyitják.

Az ünnepély előestéjén Keszthely városa temérdek lobogókkal volt fel-díszítve és fényesen kivilágítva. A távol-ból ide érkezett vendégek mulattatására műkedvelői előadás rendeztetett, a zsu-folási megtelet vendéglő nagy terem-ben, következő programmal:

Műsorozat: I. szakasz. 1. Nyitány, „Ilka vagy a Huszár toborzó” dalműből, előadva a helybeli os. k. dsidás ezred zenekara által. 2. „Az utolsó alamizsna” Petőfitől, szavaltá Bórozi Sándor ur. 3. „Rapsodie Hongroise” Székely Imrétől, zongorán előadta Topisch Hermína kisasszony. 4. „Füredi emlék” éneklé Kovács Mórné asszony. II. szakasz. 1. „Sip változatok” előadva a helybeli os. k. dsidás ezred zenekara által. 2. „A Koszörgő Leány” éneklé Babics Adolf ur. 3. Nyitány „Nabucodonozorból” zongorán négy közre előadták Heller Judith kisasszony és Holzmann Ferenc ur. 4. „Erdélyi Emlék” Kovács End-rétől, éneklé Kovács Mórné asszony. III. sza-kasz. 1. „Baltavári Emlék” Svastics János urtól, előadva a helybeli os. k. dsidás ezred zenekara által. 2. „Vándor legény” Petőfitől szavaltá Andráska József ur. 3. „Fantasie II. Trovatore” Görriától, zongorán előadta Garger Irma kisasszony. 4. „Révorio” adagió hegedűre, Vieuxtemps-től, előadta Péterfy Jenő ur. *) zongorán kísérel Svastics Benő ur. 5. „Isten áld meg a magyart” Hymnus Kölc-sicstől, énekelletett az intézet hallgatói ált. l.

A hangversenyt táncvizgalom követte a teremben. A városházából pedig nagy tömegben éljenek és fáklyás zene kísé-retében a főispáni lakhoz vonultak, hol ft. Svastics apát ur válogatott szavak-ban tolmácsolá a lakosság érzelmeit, mit a nemes keblü gróf forró szavakban köszöme meg.

Másnap, november 1-én következett a megnyitási ünnepély és pedig először nagy mise tartatott, melyet az ottan állomásozó dsidás-ezred zenéje reme-kül kísért; ennek végeztével a közönség a muzeumba vonult, hol Péterfy Jó-zsef igazgató, de különösen mlgos Korizmios László urak érdeklő, ha-talmas és szellemes beszédet tartottak; délben a vendéglő termében díszes ebéd rendeztetett, melyben főispán ur és az érkezett nagy vendégek is részt vettek, a hol is ősi szokás szerint a fel-köszöntések sem hiányoztak; ennek végeztével a nagy vendégek minden jóról meggyőződve és szép remény-től vezérelten hagyák el a szép helyet, mely annyi kinoscel és természeti szépséggel áldott, hogy reá nem csak ha-zánk, hanem a művelt világ minden or-szága büszke lehetne, ha magáénak vall-hatná és reméljük is, hogy mint gaz-dászati tanintézet méltó vetéltársra leand a híres Hohen-heimnak, valamint mint kie-sen fekvő és nagy gyógyerejű fürdőhely, Európa legszebb fürdőivel bátran versenyezni fog.

Az ünnepély második városunkban az előbbinél, nem kevésbé dísz és ma-gasztos volt, ez nem az újjászületést ünnepelte, hanem a g y m n a s i u m u n k százados ünnepét, mely fo-lyó hó 5-kén fényesen végbement. Az omlitett nap reggelén a polgárok ünne-pélyesen csoportosultak össze az „Egy-let” helyiségében, hogy onnét a városi templomba közösen vonulhassanak; a gymnasium ablakai lobogókkal voltak fel-díszítve. Nyoloz óra után 3 lobogó élén indult templomba a tanuló ifjuság,

*) Az igazgató reménydés sa.

hol a sz. mise kezdete előtt, — melyet Lotlinger tisztelendő ur vezetése mellett az ifjuság oly megható magasztos ének-kel kísért, — főt. Berzay Elek házifőnök ur, alkalmas és szivreható, az ünne-pélyhez méltó beszédet tartott; főt. Farkas K. eszperes ur a mise befejezése után püspök ő eminentiája áldáshozó levelét olvasá föl; innen az ifjuság az igazgató urtól vezetve, a helybeli és vidéki nagyszámú vendégektől kísérve, a zöld galyak, lobogók, temérdek képekkel és az ország ozimerétől díszlő „zöldfa” nagy termébe vonult. Ott főt. Könyves Alajos igazg. ur lelkes szavak-kal üdvözölé a derék és szép számmal összesereglett vendégközörsöt; kitü-nően fejté ki e ritka és szép ünnepély magasztosságát; beszédje közt a haza, király és hazánk nagy fiát mint Deák Ferencz, Királyi Pál, kik itt végzék első iskolájokat, harsogó éljenekkel üdvözölleték. Továbbá tudatá, hogy intézetünk megnyitása óta husz ezren látogattak meg e gymnasiumot, kik közül a legkitünőbb nevek tünnek ki, beszédje végeztével a tért az ifjuságnak adá át, melyet azonnal az ifjuság növ-ében Wlassits Gy. 4. gymnasiumi tanuló foglalá el, ki élénk és pompás be-szédet tartott és a jelen voltak által hatalmasan megéljenzetett; ezt követte szavallat, felváltva világi dalok által, mit szintén az énekért, s annak emelé-séért lángoló Letlinger Károly ur vezo-tott, ki többszörös éljen- és tapsokkal üdvözöltetett. Délben ugyanott kétszáz terítékü társas ebéd volt, hol a kitünő felköszöntések nem hiányoztak, a po-hár-emelést főt. Farkas, kerületi esze-res ur kezdte meg, ezt folytaták Hege-dűs, Könyves, Berzay, Magyarász vesz-prémi igazgató, Pintér, keszthelyi igaz-gató és Sümeghy Kanizza város követ-jelöltje Markbreiter, Pressburger és Fassel urak, de a felköszöntések koronáját királyi Pál Letenye választókerü-let követjelöltje vivá ki; azon férfi, ki itt tette első tanulmányait és szép szó-noki tehetsége és hazafias jelleme által az egész hazában hirneves, s ki távolról jött ide, hogy ezen ünnepélyen részt vehessen. Felköszöntését még ritkán halló hangos éljen fejezte be; ez alka-lomkor lett főt. Könyves Alajos igazgató ur „Emlékfüzör”-e kiosztva, melyet mai számunk tározója egész terjedelmében közöl; Ebéd alatt Grünbaum zenekara és a tanuló ifjuság dalárdája mulattatta az egybegyűlteket. A vendéglős is meg-érdemli a dícsőretet, mivel vendégei pon-tos, rendezetett, valamint jóízű étkek által tökéletesen kielégítették. Így fe-jeztetett be a másik ünnepély is, azon reményben, miután az idő szűke, vala-mint az előre haladt őszi idő külön meg-tartását nem engedő meg, még a tanévben a bizottmány egy nagyobb rendezend, most pedig kívánjuk, hogy hazánkban minden fenntálló intézeteink létszáma minden évben szaporodást nyerhessen; szeressen bennünket jó latentünk, hogy nagy gymnasiumunkat is minél előbb megnyithassuk.

KÖNYVES JÓZSEF.

Vidéki tudósítások.

Szemes vidékéről.

Édes barátom szerkesztő! Nem mulasztatom el, hogy becses lapod olvasóit no tudósítsam egy vidékiükön vég-hezvit vallásos ünnepélyről. Ugyanis Tol-kiban, mely körülbelül 300 lélekből álló ref. egyház-közörség képez, október hó 29-én egy új templom felszentelését ültük, mely a vi-dékről 3 esernyi látogatót csalt együvé, kik kellően voltak meglepve azon díszes egy-ház szemlélésé által, melyet egy oly egyházi közörség áldozatkészsége és vallásos buzgalma épített azon lankadatlan kitartással, melyet táplálni a fokozni csak a valódi vallásos kegyelet képes. A tolongás már a szokásos isteni tisztelőt kezdete előtt oly erős volt, hogy többeknek féljálaltnan kellett távoznai, egy nő pedig teljesen eszméletlenül vitetett el. Kár hogy idejében nem volt gondoskodva az előjáráság részéről a szükséges elővi-gyázatról, kérve a megyei hatóságtól rendőri

rőt, mely némi rendet tartott volna a templomba — ugyazólva — erővel tolakodók között.

Ha az ünnepély minden részleteit leírni akarnám, sok tört kollono igénybe venném becses lapod hasábjain; de annyira kiomolondóval tartok, hogy az ünnepély érdekeltségét és vallásosságát nagy méretekben emelte ki. Parrag aleszperes urnak az új templom ajtaját megnyitó jeles beszéde, mely annyira magasztosan festette a templomok hivatását és fontosságát a vallásos kedélyek emelésére, mert azokban lelünk földi bajainkban reményt és vigasztalást. A templomban is több szónoklat tartatott, de azok közt kiváló érdokossággal bírt Fábrián M. özüdi ref. lel-késznek rövid szónoklata s imája, melyet a gyónás kezdete előtt felzengett uj koholy-nek felmutatása közben elmondott, melyből kellően értesülünk, hogy Zichy Antal ajándékozta, a mit felmutat, ki az ünnepélyre meghíva levén, ezen figyelmet azon vallásos ténnyel vizsnoztta, hogy-ő bár más vallás-felokezetű, ezen kolyhot ajándékozta a kied-ded ref. egyháznak. Sokan meggyőződhetek ez alkalommal is, hogy Z-y-A-1 urról szándékosan terjesztett ama rágalom, mintha ő az ultramontánizmusnak fölkezt bajnoka volna — teljesen alaptalan gyanúsítás volt, ki ismételve bobizonyítá, hogy minden fol-kezetösségen fölül emelkedni tudó művelt s érde lélek. — Ez alkalommal két házaspár is eskettetett, és egy új polgára a leandó boldogabb hazánk keresztöltetett ingyért, kiknek boldogságáért számosan imádkoztak, mely ima hiszem, fogantatos leandó.

Az ünnepély után az értelmiség a helybeli ref. tanító urnál készen váró ebédre gyűlt össze, hol lelkes felköszöntések mondatk, az áldozni tudó teleki közörség hibeiro, a ha-zára. Z-y-A-1 urra; mint a tabi kortüle-leandó követjé, az egyetértésre stb. A közt nép pedig a ref. gondnoknál volt megvondé-gelve.

Szolgáljon ez ünnepélyt előkészítő kis egyház-közörségnek áldozatkészsége és vallás-os buzgalma ösztönl és buzdítóul azoknak, kik nagyobb áldozatra is képesek, mert az, ki Istennek és hazának áldozik, nagyobb emléket emel, mind ki a hű diósőség hajhá-szatában vagy önérdekének mohó kielégé-tésében képzeli megalkotni azt, mi áldást, dícsőséget és hallhatatlanságot szerez az utó-kor emlékeztetésében! ...

KAZAY MIKLÓS.

Pécs, nov. 1-én 1865.

T. szerkesztő ur!

Ma derült ránk azon nap, melyben nálunk tulajdonképen mindenki csak a halottaknak él. Kora reggeltől késő estig szárai nem akará tolongás van a temetőkre vezető utakon. Minden kerti virág, melyet a nord őszi szél még megkímélt, ma ember keze által szent czérra tétetik le; koszoruba fűzötk, vagy szerény csokorba köttetik a hív kegye-let, a mely szívfájdalom tolmácsolására. A temető mindenféle alakban, melyet csak a játéki képzelet előteremthet e nembp, ki van világitva. A gazdagok nagyszörű transparan-tekot, lobogó fáklyákat raknak monumenta-lis sírboltozataikra. A szegények apró virá-gyertyácaikat, pislogó mécsöket tesznek a pázsit fődött sírhalmokra, mely kedveseik porait földi. De itt is, ott is — dászára, a szibongó ember tömegnek, — láthatni gyászba borultakat, áhitatos arozokat, könnyező szo-meket, imát rebogó ajkakat; hiszen mind-nyájan emberek! Lotován szent tisztelőttel emlékjelünket a halottak napján, visszate-rünk a köznapi élet kerékvágásába, folyta-tandó dolgunkat, mig magunk is örökre ki nem szóllitatunk az édes létel köréből. Utolsó levelemben a követválasztást illető tudósítá-somat a napi események meghaszdtolták. „Nem tudjuk, mit hoz a nap roánk” mond böles Salamon. Különösen követválasztási mozgalmunkra reállik ezen mondat. Csak-nom naponként fel-feltűnedeznek új-uj kö-vetjelöltök, melyek azonban épen oly hamar el is tünnek. A sok közül Angyal Pál mellett id. Madarász Endre neve van a felszínén. Így tehát Pécs városának is két jelöltje van. Angyalt ismerjük mint olyan egyént, ki alkotmányunk vödbátján szolgált, a roha-mok közt szeplőtlen jellemmel állhatatosan megőrizte és a gyásos emlékü események beálltával a derék honpolgár epitheton-nal ökosítve vonult vissza családjá körébe, a honnan barátjai unszolásainak engedve, ismét kilépett. Jelenleg ő a nemzeti kaszinó, a ta-karoképénztár és a dalárda elnöke. Madarász urat főleg a kereskedők és iparosok öltetik. Személyéről csak annyit tudnak, miszerint itt helyben egy gőzmalom tulajdonosa és a kereskedői világban jó hírnévben áll. Pro-grammja felotte sallangos és nagyon sokat ígérő. Folyó hó 26-án fog előltni, hogy ki a győztes. A helybeli ügyvédek közül a megyében négyen léptek föl jelöltökül, Bánffy Simón, Grabarcs Ernő, Miltényi és Dietrich. Az utóbbi Slakovics ellen. Est a azafiak nagyon zokon veszik, minthogy

Zala-Somogyi Közlöny.

Ismeretterjesztő lap

szépirodalom, kereskedelem, ipar, gazdaság, tudomány és művészet köréből.
A somogy megyei gazdasági egyesület hivatalos lapja.

Megjelen a lap legalább egy ivon január hó 1-től kezdve minden hó 1-én 10-én és 20-án. — Előfizetési ár postán szétküldéssel és helyben házhoz hordva egész évre 5 frt., félfévre 3 frt. Negyed évre 1 frt 70 kr. — Minden előfizető a tulajdonos kölesön könyvtárát az eddigi fennálló feltételek mellett fel is használhatja. — Nyilttér egy Petit sorért 10 kr. — Hirdetők hat. hasábon Petit sorért 1. ór 7 kr., 2. or 6 kr. és minden további betűtáráért 5 kr. a bélyegdíjért 30 kr. fizetendő. A beiktatási díj a lap közlését illető minden tárgy a kiadó hivatalhoz Nagy-Kanizsára; a lap szellemi tartalmát illető közlemények pedig, úgy minden levelek bérmentve a szerkesztőséghez küldendők Kaposvárra.

Somogyról.

(Nem Somogyból.)

Jeligo: Körtevét, almát.

II.

Nem roatok értem ama kis mottót, Somogy lelkes fiait — tudva van ugyanis országoszerint a régi gonosz Kistűk ör. újabb javított kiadásának egyes oldal-kanyarodása; hát az íróra, a sorok igénytelen írójára, régi tisztelbűkre, kell az értenetek, ama latin mondás szerint: dat pira, dat poma, stb. Ki mit hozhat áldozatul, azaz rója le tisztelet-adját, a a dióseret attól, a ki a gános-hoz is ért, kétszeres értékű. Igenis, az a kis szűrtirni ér, mely bennünk megpezdül, az adja meg savát, borsát annak, a mit mondunk, a legalább is egy kis agióval toldja meg komoly elismerésünk ezüst tallérát.

Ezokból tisztelet nem egy marokkal, hanem egy szákkal kell letennünk Somogy második kitűnőségének lábához. Ki az? — Ki volna más, mint Jankovich László!

A régi rómaiaknak két consulok volt; Somogynek két nagy embere van: Somssich és Jankovich. Az elsőnek érdemeit már, némj. kihagyásokkal elősoroltuk; a mérleg súlyegyenletvesztve kalimpás, ha rögtön a másikra át nem megyünk a sort újra nem kezdjük.

Mi az a népszerűség?

A ki e hatalmát becsümel, az elveszett ember, a ki maga ellen ingerli, azt eltiporja, a ki számba nem veszi, az lehet jó ember, de nem életrevaló politikus; tegyük hozzá, a ki megszerezte magának, a azt jóra használja az egyéb tulajdonaitól eltekintve is, tiszteletreméltó derék ember.

S ilyen derék ember, a ki a népszerűség roppant tükéjét, melynek a Balatontól a Dráváig kizárólagos monopoliával bír, folyvást a közjóra kamatoztatja, a magának soha semmit sem tart meg belőle, — a politikai bankárok e ritka példány: Jankovich László.

Hallottátok, hogy egy ember, a ki már tizenöt év előtt egy megyének főispánja volt, késő egy más megyében elvállalni az alispániságot, ha mint szerényen hozzáteszi, e fontos állás betöltésére a közbizodalom őt képesnek hiszi? Ez annyi mint mikor a tábornok újra beáll kapitánynak, a mire ha eset előadja magát, az olyat bizonyosan meg is becsülik érte.

Ez a valódi (nem fertály-)magnás, ha „tetu“-barátságot köt a falusi gentry mindazon tagjaival, kikből a haza szolgálataira valamit néz ki, ha özigányokkal tűri magát megmuzsikáltatni a „áll előbe“ a tölt pohárral „hozzá-szólló“-nak, mindezt úgy tudja tenni, hogy nem annyira ő látszik leszállani mint inkább magához fölemelni a többieket.

Ott voltam főispányi instellációján. Volt nagy ebéd a — „csárdában.“ Egy-mást érték az ugynevezett lelkes folkösöntések, miknek utóbb már felét sem

hallgatta ki a zajongó közönség. Végre felál egy ember a poharat emel egy Briardusért, a százkaru népért! Ezt hallva Jankovich, felkap egy egész üveget, — most ily folkösöntésre — egy pohár nem elég. Mint ő a butellát, felkapják őt az emberek s körülhordozzák épen úgy, mint ősatyjánk a pajzsa emelt párdüszös Árpádot, mialatt ő fenéki ki issza az üveg tartalmát, a utolsó cseppét kürmére szivárogtatva dobja azt az ujjongó, riadó tömeg közé! ki látott valaha ahhoz hasonló tapsvihart, az éljonek oly mennydörgését, a lelkesedés oly mámorát!

Utolsó cseppig! Ez abban a pillanatban azt jelenté, a mit őseink Mária Teréziának fogadjának: Moriamur! — Utolsó csepp vérünket jelenté az a hazáért, a szabadságért!

Mondják, hogy ezt a körömpróbát aztán éjfélt utániig többen, kevesebb gratiával, de több mámorító sikerrel utánózták.

S azóta ez a Jankovich nem mutat-hatja magát a nélkül, hogy szólni nem akaró éljenek ne kísérik minden lépését, minden szavát. Viszi s ráveszi őket mindenre, a tán ő az egyedüli, a ki, ha kell, fékezni is tudja.

A mi legnevezetesebb benne az, hogy távol sem osztja a tömeg szenvedélyeit, elűtőleteit. Sőt ezeknek nálánál kérelhetlenebb ostromozója, Széchenyi után, kinek hí tanítványa alig volt valaki.

Ő egészen át van hatva annak érzetéből, hogy a mi népünket, — belőrtve annak attilás részét, — még növelni kell; hogy mi oly sokban hátra vagyunk, a még annyit kell tanulnunk okulnunk, törekednünk, a hogy mindazokhoz, a mik valódi haladásunkat, tökéletesbülésünket mozdíthatják elő, a nyers tömeg semmit sem ért: ő annyira utálja a nyegleséget, a szájkodást, az alhazafiságot, hasonlóan nagy mesteréhez, néha szinte tulságokba esik. Az irodalmat például, kelletlenül kevesebbre becsüli, s nemzeti költészetünkről, ha csak egy Vörösmarty, vagy Arany magaslatáig emelkedik, tudományt nem vesz; az írói segélyegyletnek talán még nem is tagja.

Másban, ha áldozni kell, — bámulatosan ért nem annyira a mások, mint önmaga megadóztatásához, ha méltónak látja — mint volt eset rá, — egy eze-ressel teszi le a jó ügynek commis-voyageureit, kik egy százast is köszönettel vettek volna.

Különbben egyik alapítója s elnöke a gazdasági egyesületnek, mely mióta politikáit mindenütt szabad, nem kelt többé nagy érdeket a nagy közönségnél. S valamint a tulajadásokra hajlandó megyei közönséget, úgy szereti szabályozni a megyei vizek folyását is, a csak nemrég nagy rémulatba ejtő a festői tájakon gyönyörködő érzékeny sziveket, hogy talán fenéki, — utolsó cseppig — leereszti a Sion át a Balatont, a mi azonban, közmegelegetésünkre, nem sikerült!

Központi vasutja, a figyelemreméltó kezdemény sem sikerült, a Kaposvár vasut nélkül maradt; csak azon oknál fogva, melyet fentebb kiemeltünk, hogy t. i. e kitűnő férfi csak a maga, nem pedig a mások megadóztatásához ért, a mi a mai világban, hibának is beillő, elavult érény!

Ily elavult, de mégis imponáló érényekben oly gazdag ő, hogy idegen lét nkre is, bátran kimondhassuk: Kupa fiainak csak ő a vezére, Somogy vármegyének Jankovich László az egyedül lehetős főispánja.

TIMON.

L. A.

Gazdasági rövid értekezés.

— PÁLYAÉ. —

(Végo.)

A rétek minőségéről beszélni feleslegesnek tartom; azért inkább szölok egy keveset a sortészet és juhászatról, mint közvetlen mellékágairól a mezőgazdaságnak.

Vannak gazdáink, kik a sortészetet és juhászatot, ha nemis gazdaságaik főszéljával, de körülményeikhez képest tálerőltetik.

Tisztelt gazda-közönség! Megyénkben bár az erdőség még igen terjedelmes; mindamellott szomoruan tapasztaltuk, hogy mostanában makk soha sem termelt annyi, hogy sortéseinkből csak a malacok által fölemészített árpát is kiáruhathattuk volna. Hát a kanász bére göbék telettése honnan kerül ki? Nincs benne haszon, legjobb volna abban hagyni, a átadnia elavonítáknak, kik ordoiket mára nem használhatják, sertéseiket maguk őrzik a kanászra nem fizetnek; azoknak való. Tartsunk mi csak annyit, mennyit a konyháról került moslók-, korpá-, a talán a baromfi tartásától visszamaradt ocsával eltart-hatunk.

Erdőkben sertés helyett tartsunk birkát; még pedig nem azt a szép vékony lábú, tisztahajú, kopaszfejű birkát, a mely nemcsak a szénát, zabot fogyasztja el; hanem a tulajdonos elszegényítése mellett, a juhászbót hordozó heverő embereket méginkább megtanítja henyélni, nap és eső ellen elbáni. De inkább tartsuk a jófajta, egynyirettü mestitz-birkát, melynek nem kell a teketóriás istálló; nem kell naponként kétszer széna és zab, — nem fél az esőtől; tölti a gyapjus szákat és a gazda érszényét. — Ez én előttem a birka; erre, ha valaki ad valamit, helyeslem; — mert higgyen nekem a t. gazdasági közönség, mindig az a kérdés: „ez és ez hány mázsa gyapjút adott el?“ másik kérdés: „mi árért adta?“ azt sohasem kérdik: „a gyapju finom volt-e?“ már pedig véleményem szerint az eladási árról igen ritkán lehet megtudni a gyapju minőségét. Mert a mindenki fellett főszinnel élő Izrael népe megérzi, hogy kinek van szüksége pénzre, és finom vagy goromba az a gyapju?

mindegy: mert ha pénzre van szükség; nincs ott arra a gyapjúnak.

Egy számítást teszek ide a finom (meirind-) és közönséges (mestitz-)birka hasznáról.

Az 1850. és ezt követő években egy gazdaságban 2 ezer és pár száz volt a kezem alatti birka-állás. A birka igazán finom, hosszalábú, kopaszfejű, mesztelenhasu állatocská volt, őrizni kellett hidegtől, melegtől, szélből, esőtől, úgy, hogy nyáron által is szénázni kellett, ha egy harmadnapos eső volt a rendekre, — télen át a legfinomabb szénából kétszer kapott. Krumplit, répát csak-hogy egy kevés teje legyen, csaknem úgy tömtük bele, — hogy valahogy az erősebb a gyengét elne verje, a rendszer 8-i nyoloz fizetéses juhászon kívül egy pár gyermek rendszeren juhászokodott és még nem tudom, mit nem követtem el, hogy valahogy a 10%-on-főlt: e menne a mortalitás; ez mind hasznatlan volt, döglött, fagyott, motozott; szőval minden módon fagyott; nyirésre került a dolog, alakjában 1% fontra, ha rá jöttem uraságom tökéletesen meg volt elégedve. — Hogy adtuk el a gyapjút? mázsánként 160—180 fiért.

Összejött tehát

2000 db. birka után 1% font-jával 80 mázsa p. 170 frt.	—	5100 frt
Bárány élve maradt 500 darab		
p. 2 frt		1000 "
80—100 mustra ut. db. p. 2 frt		180 "
Dögbőr egyre másra		100 "
Bevétel a juhászatban	Össz.: 6380 frt	

Kiadásom:

8 juhász egyromásra 80	—	640 frt
2000 darab birka telettése (csak szénát számítva, szalma trágyára marad) napjában 2 font (ez volt rendelve) 4080 mázsa p. 80 kr:		3264 frt.
Krumpli, répa télen át dbja p. 40 kr.		400 "
Legelő nyáron át darab után 1 frt		2000 "
Só éven át darabra 1 font 20 mázsa p. 11 frt		220 "
Előre nem látható költségek, nyirés és más		200 "
Összes kiadás		3724 frt

és így vesztesége volt uraságomnak, — csak azért; mert ővé volt a vidéken a legfinomabb gyapju — 344 frt.

Mi hasznót vett ugyanazon faluban a birka után egy gazdaságtól lett bérlet barátom? Lássuk azt is:

Volt neki 1500 darab — mestics — birkája, jó tél levén, egész télen a sár-rétben járt, alig kapott a hasassa egy kevés kórót; vallomása szerint szénát nem ettek; feltéve elesett 100 db., megnyirt 1400 db., darabonként adott 3 ftot = 42 mázsa; eladta mázsáját p. 100 frt.		4200 frt
Volt 400 db. legelőn ellett báránya p. 2 frt.		800 "
Mustra- és dögbőr:		200 "
Összes bevétel:		5200 frt

a Soltovszky pártja megugrott a köztük néhány megacsoport. Ez illetlenség megérdemelt a nyilvános megrovást, mert ha Soltovszky pártja az értelmiségi osztályt sajátjának akarja vallani, szűkebb, hogy azt a világ előtt meg is mutassa; mert végre is követjéltől fellépni, kinek arra hivatása van, bárkinél is szabad, valamint a nép szabad választási joga nyomán, azt választani, kit ő akar, a tetszése szerint nyilatkozzék. Szerintem várja be mindonk párt azt az időpontot, midőn jelöljék végleg a szavát adandja, de előre ne rontson semmit.

Siklósz jelenleg köruton van a választó körületben, hol az őszes községek közlekedésével fogadják a lovas bandériummal kísérik egyik helyről a másikig. Jellemző róla nézve, hogy a köznépek úgy szívéhez tud szólni, hogy az teljesen olragadtatva emeli őt magához.

A választók beiratása e hó 12-én végződik. A választás 16-ára van kitűzve. Soltovszkyt a népokban várjuk, a bevonulását nagy fényvel a dunapályassággal akarják választói emelni.

Hírek és események.

△ Végre biztosan jelenthetjük, hogy Sispán ur ő méltósága által Wlassich Antal a közügyektől visszavonulása miatt sajnálattal és valódi részvétellel, úgy Pinter Pál városi kapitány is, benyújtott lemondásuk folytán hivatalaikról felmentettek. Az előbbi helyett városbíróvá Babociny János, az utóbbi helyett Pigmond Ferenoz neveztetett kapitány. Üdvözljük ezen újjonnan a polozra lépő tőfiakat, kívánjuk, hogy oly szerencsésen működhesse, hogy kormányuk alatt a város jobbléte emelkedjék és az eddig oly érezhető pártoskodás végre megszűnjön; városunk szellemileg és anyagilag felvirágozzék, úgy szintén kormányuk alatt a nagy gymnasium mielőbb feljüljön a régen tervben lévő városi ház épületével; jobb világítást, tisztább és kövezettebb utcákat, állandó színházat nyerhesünk és a rendet érendett vagyon és személybiztonság tette pontját érje, hogy nemcsak az itteni

minden rendű és rangu polgárai lehessenek büszkéek városunk vezetőire, hanem országunk főkormányra mint a gyánánt mutathassa be a többi hazai városoknak. Áldást a kivitelre.

△ Biztos forrásból értesültünk, hogy városunkban egy piaci biztos fog felállítani a melyre ismét erőlyénél fogva, egy helybeli népszerű egyén van kijelölve.

△ A többszöri nagy deficióttal távozó német színészek ismét városunkban vergődtek, és újjonnan a reményelt pártolásban csatlakoztak, mert sorsuk oly mostolna, hogy kénytelenek a közönséghez csak annyi segélyért folyamodni, hogy mint becsületes emberek, tőlünk válhassanak, megtudtuk volna ezt előbb is jövendőlni.

△ Mult vasárnap nov. 12-én egy 22 éves protestans ifju a szt. Ferenoziek templomában a keresztény katolikai vallást vette fel; tanuként szolgáltak a helybeli őrnagy és egy kapitány.

△ Sajnálattal kellegy igen botrányos esetet közölünk, ugyanis volt városkapitányunk egy utálatos diszharmoniai zenével látogatott meg és ablakai ökölyi nagyságu kövekkel verettek be, még hozzá, estéli 9 óra tájban, midőn utcáink máskor élénkek szoktak lenni, jön, megy a sétáló nép; most egy hó óta utcáink lámpáink nem lesznek meggyújtva a sétáló közönségnek pedig nincs kedve testét a nyilt árkokba a sötétség által összetörotni, gazdálkodás hiánya végett, városunk legesendesebb polgárai is scandalumnak vannak kitéve.

△ E hét folytán történik itt a követválasztás; a kanizsai kerület vetélytárs nélkül Sümeghy Ferenozet választá és a nép a következőt énekli.

Megvan már a mi követünk,
A ki csak jót akar velünk.
Kialtsa tehát mindonki:
Éljen a dorék Sümeghy!

A letenyei járás lobogóján következő felirat olvasható:

Jelöltünk:

Királyi Pál

Szavazatunk arra szól,
Hiszük, benne jól talál.

△ Egy szerencsétlen volt százados, utolsó időben k. telekkönyvi tollnok, ki most hivatal nélkül van, ajánlkozik a nagyon tisztelt országgyűlési követ urak mellé irnoknak, ő végzett első évi jogász, beszél és fogalmaz magyarul, németül egyformán, beszél deákul is. Értekezhetni a Zala-Somogyi Közöly kiadó hivatalában.

△ Bátorak vagyunk figyelmeztetni a t. közönséget a mai hirdetési rovatban felvett rézműves hirdetésére.

Kapcsolódó.

* Balogh szintársulata megérkezett a székvárosba; miután azonban a közönség Bényei szintársulatát várja, a színház többnyire üres. Ahhoz képest, a mint Balogh társulata állt Siófokon és Bogláron, most sokkal jobb tagokkal van kiegészítve, de még mindig nem eléggé jól arra, hogy városunk közönsége igényeinek megfelelően, különösen midőn operetteket adni képtelen; pedig az operette lát még mindig általános Európaszerte.

* Keszthelyről írják nekünk. Városunk sokat élénkült, mióta az ifjuság ide vándorolt tanintézetünkbe. Valóban már is ellehet mondani ifjuságunkról, hogy az ép oly erkölcsös, mint minden szép és jót pártoló. Már is adtak nem rég egy műkedvelői előadást, s még többre is van kilátásunk; úgy a jövő farsang folytán pár szép vigalomra, melyben Bizi Ferkó jól szervezett bandája huzza láb alá a csárdásokat, mely bandát intézetünk megnyitásakor az ifjuság nagyon megszerette s B. vezérlete alatt, jó dalajért nem kis segélyben részesült. A közlebbi hideg éjszakák alatt Balatonunk széle bejegy-

zedett; ha így megy, nem sokára halásznak a jégon.

* A szomszéd megye egyik gazdag követjelöltje midőn nem rég járta négy lovon kerületét, egyik helységben krajcziárosokat szőrt a kocsiról a gyermekeknek, hogy nevére „éljent” hiáltsanak. Tudunkra remekelésekor szoktak a mászáros legények zsemlyét dobáltatni.

* V. megyében egyik nap kitűzték P. követjelölt nagy lobogóját, s azonnal körülvették a szomszéd házak kutyái s kezdtek megugatni. Eppen ekkor ment arra egy szavazó, mondván: Volna csak B—i zászlója, tudom, majd nem ugatnátok.

* Ha V—i „Stingli” nevezett fogadót meg nem látogattad, úgy jelen időnk egyik ritkaságát nem láttad. A mint a lépcsőkön felmegy egy ó korbelti lábas óra azt mutatja: Milyen magasan volt az özönvíz; akkor megállt, még azolta nem jár. A szobák ablakain Tóth Kálmán dalait sütyöli be a szél, s midőn reggel rád süttének, azt hiszed, három locomotiv is dolgozik szobádban, olyan füst van! Az ebédlőben három-négy éves „holdogult legyek” csingalódkodnak a pókhálókon s midőn valamelyik székre ülsz, vigyázz mert hanyat vágod magadat a sok roccopéldányokon, melyeket már a szél is ott hagyott. Ha a falhoz dűlsz ebédnél, hátad megvizese-dik; a falak folyvást izzadnak; a — vendégek könnye ez tán?! Szóval: a merre lépsz, mindenfelé a rövidet húzod, csak a Contó hosszu.

Ilyen V. városnak legelső fogadója.

* Tihanynál egy beapadt már a Balaton, hogy egy helyen csak 200 öl a víz szélessége, hol ezelőtt öt évvel 1/4 óráig jártad meg a vizut hajón. Megérjük nemsokára, hogy — ha az érdemes sz. Benedekrend is úgy akarja — hidon járunk át tihanyba.

TARCSA

Szép Ildikó.

Jelige: Traditatem gravitato.

(V. pályamű.)

Merre halál ő vezet,
Ég ostarát föld re-negi; —
Ó a király, míg neve ér,
— Trónusa: rom. — bíbora: vér, —
Jó Atilla.

S mégis a frank gyűs imo rajt,
S nem fűzet ő béko-aranyt;
Több az, a mér' Atilla kér:
Frank hajadon, királyi vér,
Szép Ildikó.

Sátrak alatt a daliák,
Frank s hun ütő ott poharát;
— Sátor alatt mátká-ölön
Részegedik, — bora öröm, —
Jó Atilla.

Első a csók: fűli a szűs;
Másodikán szép ara tűs,
Harmadikán asszony alól —
Frank hajadon, királyi vér,
Szép Ildikó.

Kint alusszik, mind nyugoszik,
Bont a király alszik allig; —
Hár szíve már elnoheült,
Hánykolódik, — feje feszült, —
Jó Atilla.

Éj közepén kele vihar,
Sátoron át fáva rivall,
Sátoron ül éjt madár, —
Álmából riada már
Szép Ildikó.

Hideg első megalmul ő,
Lárma első megbuvik ő, —
Mi ez? — okor — megmerovül, —
Álmodik im, szólni kerül
Jó Atilla:

„Hűn daliák ne féljetek,
Asszonyi báb én so lezek, —

Sem ti soká töltenekül:
Én nekem a kardra nem ül
Szép Ildikó

Még ma jövünk egybe mi tán,
Frankra megyünk holnap után,
Meddig a föld, míg a világ,
Vissz titeket hűn daliák,
Jó Atilla! —

Ejh, elején játcsva nevet, —
Lám, közepén félve remeg, —
Hah! azután két szemő láng, —
Földre csusszik kigyó gyanánt
Szép Ildikó, ..

Mi lebeg ott? ruha, fehér, —
Mi csörög ott? pallas, acél, —
Vér folyik ott, szép piros ár, —
Néked szűlt a halál nádár, —
Jó Atilla! —

Hej! nem élél te csak királyt,
Hanom egész népet, hasát!
Hűn hatalom, kit urala
Mind a világ: érted oda,
Szép Ildikó!

Heteken át lön torosás,
Havakon át osztakozás,
Évek után hűn vere hánt,
S néped a nagy harcaba kihunyt,
Jó Atilla! —

La Valière hercegnő élete

Egy névtelen és 1708-ban Kölnben megjelent francia kiadás után fordította

RÉNYI REZSŐ.

(Folytatás)

A bántalmazott hercegnő a szépnem egyedüli fegyverében a könnyekben és sírásban keresett menedéket. A hercegnő legmélyebb fájdalomában mindent megpanaszlta a királynak. Ő felsőge pedig Laurin elméjének rovására vigasztalta őt mondván: Ez egy végtetekbe menő ember, kinek épen annyi esze van, hogy felfoghassa a veszteség nagyságát; midőn őnt elveszít. Ez kétségbe ojtj örjögővő teszi, inkább sajnálandó mint büntetendő.

Ámbár La Valière asszonyság nem volt szép, mégis e hiedolemben élt, mert a nők

mindig legjobb véleményben vannak ön magok felől. Mivel pedig a szépségüket megtámadó sérelmeket bünténykép sohasem bocsájtják meg, valószínű, hogy La Valière a királynak Monao hercegnővel viszonyáról mi sem tudott, vagy ha valamit sejtett is, hatalmas okai lehettek, melyek a tettétét tanácsolák. Az egészen való az, hogy az udvaroncok ezen kalandot mint La Valière közeledő kegyvesztésének jeleit tekintik.

Különbön ő felsőge mint ezelőtt, most is rendszeren folytatta vele viszonyát, de bármi szép volt is a látászat, az ügyesobbak a király szivében változatot vélték látni.

Az idő lefátyolozá a vélelmeket, s azon hölgyek kik elég érdemesnek tarták magukat La Valière jogaihoz nyulni, másoknál figyelmesobbok lévön bolátni kezdék, hogy itt az idő mosogni. A király ifju és udvarias volt. Szonvedélye a várhoz hasonlóvá lett La Valière iránt, több évig tartott; nem volt tehát valószínű, hogy még soká húzódjék. Más oldalról észrevehető volt, mikép látogatásai nem voltak oly gyakoriak mint ezelőtt s mind ebből azt következtetik, hogy a szerelom olveinek változniok koll miután az érdek kívánja, vagyis, mivel a szemek kilegítőt nem találak, a király nem gondolkozhatik egyébből mint La Valière-vel viszonyának lassankénti lazításáról.

Montespan asszonyság volt legelső e következtetések elvonásában. Megtudván Laurin kegyvesztését, szerencsét kívánt magának, hogy őt csak reményekkel kecsegtető. Különbön vele tartott viszonya szerencsésjére szolgált. A király meggyűsződött, hogy kegyenczőnek jó islése volt, ámbár azt Monao hercegnőnél nem tanusítá. Ezen kedvező véleményben egy kissé vizsgálni kezdte Montespan asszonyság érdemait és szépségét, kit eddigell csak nagyon felületesen tanulmányozott. Mivel pedig a folytonos sóhajok egy fejedeleme néve ki korának virágában él, s ennek gyümölcseit élvezni akarja, felotte unalmasok, észrevehetőleg látszott rajta mikép islése La Valière-ben többé nem elégitették ki.

Nagyon igaz az, hogy a szerelmet titkolni nem lehet. Montespan asszonyság ki mindig részen volt, szemmel tartá a királyt. Mivel pedig szenvedélyében mindent elölypőre akart használni, a király mozdulatait, pillantásait, beszédét megérteni vélte, s azokból gyanította azt, mi napról napra közledekké a va-

lőhoz, kifejezön mikép szerelommal hajlik felő. Ezen kellemes tapasztalatok oda határozták őt, hogy minden erővel igyokozsék magát az udvarba honosítani; s ezen annyival ügyesobben működött mennyivel inkább meggyűsződött arról, mikép egy kelekközű szenvedélyt misem éleszt erősebben, mint a személyes jelenlét. Találékonyasága felettekép termékeny levön, nem soká kellett őrní fűt. Szás meg szás csakzót talált, s a nehőszeg nem állott egyébben mint megválasztásukban. Szeretett volna e felett egy hű barátal tanácskozni, de nem talált olyat kiro ily fontos ügyet bízhatott volna, melynek alkore a titoktartástól függött.

Nem maradt tehát egyéb hátra mint magától otelekedni; miután tehát átgondolt volna mindent elhatározá, hogy mit sem tohet helyesebben, mint ha La Valière asszonyságnál magát nélkülözhetolonnó tessal és bohizolgoje neki magát annak bizalmába. Megtette tehát a szükséges lépéseket; mivel pedig La Valière észrevette a király hidegűlését őrült, hogy ily érdomes barátnőt talált, kinek lelkebe önthető nagyon is igazasagos bánatát, mindkettően sok szerencsét romélvön ily kedves barátságból, a két nő között, legalább látszólag, a legszívélyesebb barátság fejlett ki. La Valière asszony részéről e barátság igaz volt, mert ő egyenes lelke őszinte vala, de a másik részről csak tetetés szerepelt, mert Montespan csak azért hielgett, hogy La Valière-t megcsalhasa, nem levön szíve olyképp alkotva, hogy vágytársát kit szerencsésje akadályal tekintett szerethesse.

A királynak, ki érezni kezdé Montespan iránti hajlamát e viszony igen kedvére volt. Mindonnap találkoztott vele La Valière-nél, ki a maga részéről e felett örvondott, mivel különösen kedvelte; érdekeibe bovonnak tartván őt. Montespan asszonyság nem elégedett meg azszal, hogy La Valière előtt bírálgatta a királyt egykedvűségeért, hanem még módokat is keresett, hogy ő felsőge látogatásal sürteobbek legyenek, s ezt annyival szívesebben tette mert misem veszélyeztetett, őt tudta mily nehöz, hogy ne mondjuk lehetlen, két szerelmelet egyik a másikat kedvelni megszűnt.

Az újdön szenvedélyek mindig erőszakosak. Ő felsőge ki Montespan asszonyságot látni óhajtottá, gyakran meglátogatta La Valière-t; mivel pedig minden dolognak két

oldala van, a azok akóp tünnek fel előttünk, jó vagy rossznak amint azokat tekintjük, La Valiero is ezen látogatásokat saját rovására számítja a azokért Montepan asszonyosság iránti kötelességeit tartá magát. Ot tehát vélt szolgálatá arányában becsülte. De nem sokáig tartott a hal hiedelme. Figyelmes lett a királynak Montepan iránti modorára s abban rábírt mindarra, melyel ő felsége élt minden vadon szerelmében vélt szövetkezett. S a multat a jelennek hasonlítá egybe, osakhamar láta Montepan totetését, és árulását, valamint, hogy a király sokkal jobb lábon áll vele, sőt mint eddig hitte volna, s hogy köz áll hiázókonyaságának áldozatául esni.

Egy feltékony nőnek éles szemei vannak. La Valiero asszonyosság gyanuja alig fogamozott meg, hogy annak felvilágosítására mindent elkövetett. S ez valóban nagyon is sikerült.

Mári odábbra is torlesztvén észlelőtt, legkisebb kétségó sem volt, hogy megosaltik. Mivel pedig a feltékonyaság hoves a nőhöz elyomítható szenvedély, panasza a királytól közli. Ő felsége hidegen válaszolta mikép sokkal őszintébb, minthogy tovább is vizsgálódna; hogy igaz miként Montepan asszonyosság szereti; hogy azért egészen szeretében részesíttetni fogja; hogy cselekedett annyit, mivel megelégedve lehet; hogy nem hiszi mikép többet kívánhatna.

Folyt. köv.

Vegyések.

— (Ujjonozás.) Mint a bécsi „Debutte” írja, az alsó-ausztriai helytartóság már közlirre tette az 1866-ik évi ujonozó és fogamatbavételét, melyre a március 12-től april végéig terjedő idő van kitűzve, s mely ujonozásra az öt első körosztálybeliek u. m. 1845. 44. 43. 42 s 1841-ben született ifjak hivatnak fel. Mint halljuk, az 1866-ik évi ujonozás alkalmával Magyarországra 25. 87 főből álló ujonozó kiállítás esik. A legújabbban megjelent birodalmi törvénylap tartalma szerint, a katonakötelezettség alóli váltásdíj 1866-ra is az egész birodalomra nézve 1000 forintban van megállapítva.

— Girk György pécsi püspök e hó 5. tartá 50 éves áldozásának örömtünetpélyét, mely alkalommal több rendbeli kitüntetés érte az érdemdús főpapot.

— Horváth Boldizsár ur, a ki már

minden szombathelyi jótékony egyletnek egy nem kis alapítója lefizetése által alapító tagja, legközelebbi ötléte alkalmával a szombathelyi főgymnasium igazgatóságánál 400 forintot tett le alapítványul az év végével a tanulók közt kiosztandó jutalom-dijakra. Ugyan Horváth Boldizsár ur emléke alatt ez alkalommal a Szombathelyen építendő állandó magyar színház ügyében választmányi ülés tartatott, melyben határozva lett, hogy a programok s aláírási ívek kifognak boosáttatni; s adomány-gyűjtés elkezdetni.

— (Gyapottermelés hazánkban.) Kassa mellékéről írják, hogy ott, egy földbirtokosnak sikerült volna, mindjárt az első kísérletnél tizenegy font jó fajta gyapotot termeszteni.

— Szintoly jó gondolat, mely azon jó kilátásba helyezi a birodalom lakóit, hogy a táviratokon minden nyelven lehet majd táviratozni.

— Bűnök s bűnösök lasjstroma. Pest város területén július—szeptember hónapokban következő bűnös cselekmények fordultak elő: tolvajság 242, sikasztás 50, osalás 64, idegen tulajdonnak gonoszságból rongálása 7, bankjegyhamisítás 1, emberölés 1, súlyos testi sértés 39, kisebb hántalmaskodás 27, életveszélyes fenyegetés 3, orgyilkossági kísérlet 1, kerítés 9, erőszakítélet 1, orgazdaság 9, közintézetek elleni és egyéb rendőri kihágások 58. Gyilkosság és rablási eset a fentebbi három hó alatt nem fordult elő.

— Magyar divat Párisban „la Hongroise,” olyan magyar ferma női viselet van jelenleg divatban, melynek rajzát a li osei „Illustrirte Ztg” legújabb száma hozza. Az egész abból áll, hogy különben francia szabásu női felöltő tele van aggatva sallangokkal s körülhimezve lőfejvel. Ezt aztán hívják „la Hongroise”-nek.

— Egy különös szerelmi próba történt Tennerisben, a yonnei departamentben, hol egy fiatal házaspár sétált az Armacon partján. — Sétálás közben a nő azt kérdezte férjétől: „Tudsz-e urzni édesem?” „Nem!” volt a válasz.

Erro a nő, a nélkül, hogy férjének ideje lett volna őt megakadályozni, a vízbe ugrott. A férj hősi feláldozással vetette magát utána a vízbe. A partonállók azonnal siettek megmentésükre; azonban nem volt rá szükség, mert a nő igen jól úszott és szerencsésen kiharozta magát a férjét is. A mint partra értek, s a nő kissé lerázta magát a vizet, fölkiáltott: „Bo dog vagyok, ő szeret! Étetet koorkáztatta értem, s vízbe ugrott utánam anélkül, hogy uszni tudott volna.”

— Bécsbe egy francia földbirtokos érkezett, ki a magyar földbirtokosokkal egyenes összeköttetésbe szándékozik ereszkedni arra nézve, hogy Anglia számára egyenes husszállítást rendezzen be. Az illető ugyanis nem akarja terhelni a vasutat az élő marhák esontja, bőre és szarvaival; hanem a hízalás helyén a göblyöket leváratja, azután az eltartás egy újabb módja szerint a kitűnőbb husrészeket összerakja, és a helyett hogy mint eddig 8—10 ökröt, most 25 ökröt husát fogja egy waggonban elszállíthatni. — Angliában a hus kilogrammjának ára 2 frt. 50 kr. o. é. ezüstben, a mi a vállalatnak fontosságot ígér.

— A tehének fejtésénél egy tapasztalt francia gazda több kísérletet tett, melyből kiviláglott, hogy az utóbb lifojt tej tiszter annyi tejfölt vagy vajot tartalmaz, mint ami a tejek alkalmával legelőször kikerül. Ha tehát a tej 1/4 vagy 1/2 része visszamarad, ezzel egyszerűen elvesztjük felét a vajnak, melyet a tehén adhatna. Azért a fejőknek a körülményt nagyon figyelembe kell venni, annyival inkább, mert a ki nem fejt tehén lassanként tejképzési képességét elveszti.

— A magyar testőrség. A „P. N.” bécsi levelezője írja, hogy közelállók azt hiszik, miszerint Budán, Mátyás palotájában leend aláírva azon legkegyelmesebb okirat, mely a magyar királyi testőrség újrafelállítását megparancsolja.

— Pozsonyból úrvondatos híreket veszünk borüzletünk terjedéséről. Onak nemrég is — mindössze 8 nap alatt — külföldre nem messze világrészekbe temesebb mennyiségű finom borok vá-

sároltattak. A mexicói udvarhoz néhány száz hordó kiltűnő bor s mint Hamburg, Lübeck, Brema városokban is nagyobb mennyiség. Egy londoni társaság, mely még imént a magyar borok jóságát megismertvén, s azokat a francoziákénál is jobban megszeretvén, szerződést kötött kiltűnő magyar Lorokra, s o napokban már egynéhány száz hordóból álló szállítmány el is küldött Londonba. Kairoba 2000 palacska különféle aszú s ugyanannyi indiatatik utra Chinába.

— A magyar koronázási érmek, mint hirlik Körmozón fognak nyomtatni. — Oly nagyok lesznek, mint a hatások, s egyik oldalukon a király képe lesz, a másikon valamely magyar jelmondat, mely még nincs megállapítva.

Gazdasági tudósítás.

N. Kanizsa, nov. 20. Gabna áránk mit sem emelkednek, és csak a minél súlyosabb termény két oleó áron, a könnyebb fajta nem keresztelték. Áránk: Buza 3 frt 10 kr. — 3 frt 50 kr. Rozs 2 frt 25 kr. Kukorica új 1 frt. 70 kr. Arpa 1 frt. 80 kr. Zab 1 frt. 10 kr. Bab fehér 4 frt. Tarka 3 frt 25 kr. Dió 16 frt 50 kr. Új bor magyar akója 4 frt. Káposzta 100-a 8—12 frt.

Bécsi pénzárnyomány november 18.

5% metalliques 65.30; 5% nemzeti kölcsön 68.70; 1860-ik álladalmi kölcsön 84.35; bankrésztvényok 777.—; hitelintézeti részvényok 159.—; London 107.90; ezüst ágó 107.75; arany darabja 6.17.

Nyílt posta.

Z-nak: A lapot elküldtük számodra.
O. O-nak: F. T-hoz, használható, ha a négy utolsó sor kijavították, melyek nehezen folynak, sőt dözögnek. Küldjük tisztelteltünk.
A. O-nak: „Miként felelőjelek?” Igazításal igen. Kérünk azon vidékről leveleket is. Sajnáljuk, hogy nem találkoztunk.
B. E-nak: Közelebbi lapunkban megjelent leveled tövévelől jutott a „nyíltér”-be.
„Aránkhöz”. Nem jó.
Sz. Fehérvára: Megy válaszunk.
Mohácsra: Leveletet ajánlunk figyelmebe; az utóbbi küldeménynek nem jutott hely.
Kanisára I-nak, rövid időn meg válaszunk.
R-czainak: „Nem használhatjuk ez alkalommal.”
„Tisztáferog.” Jó; közzé fogjuk.
S. K-nak: Magán uton tudtunk adjuk.
B. J. Az estélyekről annak idejében írt fogunk.
Marszall vidékére: A dal későn jött; különben is jelenleg a „csurgóli körületben” volna értelme.

Felelős szerkesztő: ROBOZ ISTVÁN.

H I R D E T É S E K.

ARVERÉSI HIRDETMÉNY.

Somogy megye polg. törvénkönyve. mint a telexkönyvi hatóságok részéről közlirre tétetik, hogy Dévid András dr.-palkonyai lakónak felperessége alatt Végh István kádárkúti lakó elleni kövételnevelésége lazólogott s a Kádárkút község 91. sz. tjkönyvében A 1. három nyolcadik telki 14/1. sz. k. o. é. becsült ingatlanok Kádárkút községében a tel. száma folyó évi november hó 29. tknapjának reggeli 9 óráján —

701 sz.

Babotsai járás szolgabirájától.

Arverési hirdetés.

Somogy megye babotsai járás szolgabirájától közlirre tétetik, miként kiskoru gróf Somssich Ödön gyámja felperessége alatt, Hochratter László alperes ellen haszonbér nem fizetés tárgyában indított keresetben folyó évi aug. hó 23-án kis-tamási, ezen Somogy megyében kebelezett pusztán, birói zár alá vett 193 db. anyabirka, 71 db. öreg ürü, 140 db. tokló, 7 db. öreg kos, 148 db. bárány, 12 db. jármos ökr, 4 db. negyedfél tinó; 3 db. két éves üsző, 1 db. három éves bika, 2 db. hámos ló, 4 db. anyakaneza, 4 db. két és egy éves osikó, továbbá több nemű gazdasági eszközök, takarmány és szalma, valamint több száz mérőre menő szemes gabona, melyek összesen 6689 frt 30 kr. o. é. becsültettek, folyó évi november hó 27-én reggeli 9 órakor a legtöbbet ígérőnek nyilvános árverés útján készpénz fizetés mellett eladatni fognak. Kelt Nagy-Attád október 27. 1865. Simon Károly sz.-biró. (2—3)

Ügyvédi iroda változtatás Nagy-Kanisán.

Alulírott tisztelettel jelenti, hogy ügyvédi irodáját a város templom melletti AXENTI féle házban tette át, hol előbb a takarékpénztár létezett.
KAAN VILMOS ügyvéd.

Hangszerek,

melyek 4—36 müdarab tartalommal bírnak, közülök alulírottál a következő kiltűnő jeloat készletek kaphatók u. m. harangjátékszöszér, trombita, szintén harangjátékszöszerek, suvóla-játék és hangokkal és mondurával, továbbá:

Játék-satulok:

2—12 darabból u. m. tarcsák, szivartartók, fénykép-albumok, író-eszközök, és sivelei háznasskák, zenével, mind egybe díszesen faragva vagy festve, továbbá játékszöszöbák, avolexi öltözékben, sepe- és táncosok öllátva, mint legújabbakat kész pénz mellett ajánlja, ugyasint javításait is elvállalja

Heller J. H. Bornben.

An érintett hangszert egy termék jutol hetegok számára tanácsos megörözni, mivel azok bármily kedélyhangulatot képesek felvidítani. (2—3)

LIPPICS GYULA

szövetkezvén Vidats István urral

Nagy-Kanisán, főutca 14. szám alatt megnyitotta

GÉPGYÁRAT

és ajánlja a t. cz. közönség figyelmébe

MINDENMÉŰ GAZDASÁGI GÉPEIT ÉS ESZKÖZEIT a legjutányosab áron.

Megoldások mindennemű lakatosmunkákra és építészeti munkákra elfogadtatnak, és azok pontos kivitelé s leggyorsabban eszközöltetik. (2—3)

JELENTÉS.

Alulírott tisztelettel jelentem a nagyérdemű közönségnek, hogy

réz műves üzlettemmel

Nagy-Kanisán telepedvén azt helyben folytatom.

Elegendő pénztökövel és az üzletre megkívántató ismeretekkel ellévén látva, azon kedvező helyzetben vagyok, mely szerint minden kelendő rézmű oszketet, u. m. kazánokat a hozzá tartozó hengerki-gyókkal, mindennemű konyha-edényt, takarékpénztüzhelyre való 7—14 ujnyi vasfazékokat, és mosók és festők számára különféle üsteket készletben tarthatok.

Vállalkozom továbbá minden o szakmában vágó munkát elkészítésére, ugy szerházak, szöszgyárak, fürdőházak és gőzmalomokban szükséges munkákra, valamint kerti és tüzöltő feoskendezők igazítására.

A czinezés mühelyemben finom angol ozinnel történik.

Midőn vértő minden általam készült rézműves munka tartóssága és jóságáért kezeskedem, bátor vagyok a nagyérdemű közönség becses megrendelését kikérni, melyeket lehető leggyorsabban és legjutányosabban véghez viendem.

HÖNIG H. rézműves.

1—3

Mühelyem a „Koronához” czimzett fogadó mellett Weiser-féle házban létezik.

Nagy-Kanisán 1865-ki novemberben.